

Luot Palä

Ney ti nuan n̄ac ken Pal Kuar ke cärkien. Dunde x̄öö, la ken min th̄iec ken ε la caar guaath in nyiook ken riet Yacua? Nene ε njic ke kui palä mi nyiook r̄o.

Cε la c̄ianj kä raan ni cäkä ke gööre ke n̄ac duṛä mi /ci thiäk ke je, ke njacde ke bum ti /ca nen ti ci c̄ienj thiäkäde, la lätde bum ke x̄öö be tä mi n̄ac ε.

A c̄anj ε ram in pal ni koth baanj min thil mi n̄ac ε, la gööre x̄öö däre bum ti /ca nen kie puaany ti /ci thiäk ke je n̄ac. Ke x̄öö /cε tää luanj ke nen kie ke nyuoth taa bum Yawe thin, cuε r̄o cu cak ti c̄äat ke bum ε t̄oṛ tin car ε. Ke ke, cuε cu tää n̄ath ke x̄öö be bum x̄oaa yieekä mi /ca nen ε r̄om ε ke tätke.

Thaanj c̄ien̄ni neni tin pal ke koth guäyni tee thin mää x̄öö dee puony ran kie riäk jiaath kie pǟm täth, kä be cu c̄iöl yiee mi bi ben c̄ienj kä min cε täth. Kuak tin k̄onj tee thin mää ciek kuoth bañni, katibe yietdä kie tik/dab mi ganj ke yiäy ti jiäk döör ke je.

Ci Ruac Yawe k̄on jiök i /ci k̄on n̄ath dan dää lath kä puaany kie tin c̄äat ke tin cε Cak tin ci raan ke ben nyök ke cak ke kui palädan kie gaand̄an kä /cane r̄o bi goj ke ke.

Yawe ε Jen Cäak in thuṛk ni k̄ar̄oä kä Guandan in tä Nhial.

ε ŋa denε pal o?

Ni kä Adem, c̄äatni ti nuan kä Ruac Yawe nyoth ken x̄öö raan la muoŋ ε kene Cäakde ni wal kä la loc ε je.

/Cane dup neni ti ca Cäak luth bi guṛ, dunde x̄öö banε guṛni c̄ienj ji cun̄ni tin ca ḡor rey Ruac Yawe.

Käändan cε ciek jiök wīj jiew ine:

Yawe ε yiee, kä ney tin pal ke Je, ba Je dhil pal ke yiee kene thuṛk, Joṛn 4:24. Yacua nyoth ε ni x̄öö be liw ke p̄eth ke kui dueeri x̄oaa kene x̄öö ba Luak palä däk ke guaath mi ciek.

Naath ca dup Cujni Yawe yar, ke kui emo cu Yawe Yeruthalem nhok xöö ba káb ke kor e rem Ji Rom ke ruon **70** ke kor liäth Yacua.

Ni ke mee ca Luak dák, cu böth palä Liibay cu thil luot kä en tääme ci thop mucni tin la wanke cua ban. Ni wal kä, la ram min pal muc e noon. En tääme, e /ci la thop mucni, lotde ro en xöö dää ram mi guan dueri mi ci ro rit ben thiäkä Yawe ke pal ni cian.

Ke nhökdan ke liaa Yacua, la kon dueerkon cua nac kä bane cu tää luaj ke ben thiäkä kom Yawe.

Thiec in tää kon ji nãthä en tääme rey Ruac Yawe e xöö ne: **pali kon** kene luthdan thop kon ke na? E na dää pali kon loc o? Kirithcini la ken **diok in diit** e njic ine: Puany(Ney) dan diok Koth kel. En diok in diit eme, caar jee te ke Guan ke Gat kene Yiee in goa in rel ro, kä ken diaal la ken a lar i päär ke.

Mi päär ken diaal e tä ke luaj ke luoc palä, kue la mith reydiën cane mek o i bane pali liakä kene läri tethä loaac thop je?

Dää kon pal ni Guan? Dää kon pal ni Gat? Dää kon pal ni Yiee in goa in rel ro?

E nu ci Ruac Yawe je njieec o ke kui palä? E na kä bum rool Nhial mi dene pali kon thop je? Ruac Yawe min la kuëni tee ke luocni ti thuock (Lät **Jaakni 17:11**).

Ŋuun Mucni tin gow

Ci mat ruac ee wal e nyuoth kon e joc en xöö Luth kene Pal la kaa thopke Kuärni Yawe Guandan in tä Nhial ni wal. E Jen ram mee lat *mat ruaacni* ke ney tee ce mek. Ce tok ni ke Aberam, **Tuk cäkä xöaa 15:18**, cue wä mäa Aydhék, **Tuk cäkä xöaa 26:2-4**, Yakob, **Tuk cäkä xöaa 28:10-16**.

Ke kor e cua mat ruac emo goar piny, kä cua ben kam ji Ith-ra-el, **Xöth 24:3-10**.

Puol nyoth e jee kon "Ith-ra-el in pay tuok" ca kon pieth jiath olib matdä ruac Aberam, **Rom 11:17-19**. Ke kui emo yac diaal tee ca lat Aberam ke nyin kon mi cane Yacua nhok e la Kään in ci Yawe je jākä xow eme.

Ci Puol e nyoth kä **Gëleecia 3:29** i, mi lab e nee MethiYah ke yien kuëë Aberam min ca lar ke yac.

Puol ce nyoth en xöö ney tin ca buony rey MethiYah ba rɔ dhil kum ke MethiYah, **Gël. 3:27**. Ke kui emɔ, ke **nath rey Yacua MethiYah** kene **bony ke Cjötde**, bi kɔn cua gaat Yawe, (kath kie bāth in **26**).

Cānɔni mɔ pal kɔn ni Guan ɔ, pali kɔn wä ke ke Gat kä eni Jen kärɔa jak kɔn tää maar ke Guandan in tä Nhial ɔ:

Cu Yacua je **jiok i**, ε Xän duɔp, ε Xän thuɔk kä ε Xän tek: /thile ram wä kä **Guaar** ε ce bee ke xä, **Jɔɔn 14:6**.

Mee ca thiec ke kui palä, cu Yacua kɔn loc i pali kɔn denε ke thop Guandan in tä Nhial, ε cɔl ε Je **“Guaara” Mëth. 6:9**. **Ijācni** je ε Jen nuun mucni diaal tin gow, **Jiimith (Yakɔb) 1:17**.

Bi kɔn dhil ɔot ke thiec

A cān ɔac Yawe tin göörne, bi kɔn dhil thiec. Bi kɔn pal dhil kuɔk thin. Banε rɔ ɔjeec ke lieb bitdä, ke xöö Yawe la loc ε palan ke duɔp in goaa ke kɔn. Yawe /ce cua kām ε ni kɔn tin diaal tin thieecne kä Je. Than guathni luɔc palä la bee ε mäath kä kɔn ke xöö be kɔn jaa car rey thieca dan ε nyɔk ke xöö /canε dää thiecnɔ mi guac ke Carε.

/Cuare bi cetke ke, ke xöö ɔac Guurun tin goor yien ke ε kanε Je ni thiec, **Mëth. 6:8**.

Ca kɔn com en xöö dena thiecnε kene xöö denε rɔ com ke wä dan nhiam rey palä. Mi la pali kɔn diaal cua luɔcke ke pëth, dää kɔn ε gaat ti jāk, ti thil luth, kä car ni nyin locnikien kä goorni tēth loaacdien kärɔ. Kuen **Mëth. 7:7-11**.

Pal mi gan duäl ε

Kaath ε **tij** nyuth ken kɔn xöö Yawe la lij ε pal neni tin tää car muɔlä kene ney tin kuɔk ke rɔ nhiam ke luthdien ke Je:

Kä cu Piter thokde leb kä cue wää, ke thuɔk ce cob löcdä en xöö /ci Yawe naath dääk: dunde xöö **rey döörɔ diaal** ram mi dual ke Je (**Luth Je**) kä **lät cun** be je nhok, **Lät Jaakni 10:34-35**. La kɔn tin diaal tin thiecnε la jāk ke xöö kabne Luëeke kä lät

kön ni tin tēth ke Lōcde, **1 Joon 3:22**. Ney tin /ca ruot Yawē luth kā cī kac raar kā Mat ruacde cī Yawē paliē ē liņ. Ney tin jak ke rō kā thil luth ē ḡac kēn ē keel ke ney tin kab ke rō nhial, jī liakā ciēņ ē tōō dā kēn palu jaa duer.

Ram mi woc jithde kā liāņ ḡutdā Yawē, cāņ ē ni palē ba nyuōōn nhiam Yawē, **Ruac peli 28:9**.

Bok rieetni cē lat ē jōc en ḡōō Yawē /cē pal jī dueeri la liņ ē, dunde ḡōō la liņ ē pal nēni tin ca rō riāt Jē ke Yacua. ḡācni riāāt wutdā mee dab ke ē la cōr, **Joon 9:31**.

En tääme ḡac kön ē en ḡōō /cī Koth (**Ē-lō-ḡim**) jī dueeri liņ; dunde ḡōō la liņ ē ni ram luth Jē kā lātni min goor ē.

Cī Pitē ḡōar kā **1 Pit. 3:12**, Wāāņ Yawē la ḡuēc ke ni jī curni kā Jithke la lēb ē ke ke paliē, dunde ḡōō ḡak Yawē tee kā ney tin laāt jīäkni, **Diit 34:15-16**. Kuen **Diit 109:3-7**.

Mi cē tää ḡuāth ti canē ḡac en ḡōō palan /cē duäl bäl wä de Nhial, banē riāāt tin ca ḡōr kā **Lat jīethā loaac** tim min jioķ kōn i Yawē cē rō tōw ke kōn (ram o ciāņ rey dūrā mō) ke puaar, **Lat jīethā loaac 3:40-44**.

Pal ni ke cīaāņ mi cētke nē

Pal ca lat en ḡōō ē lat thiēc kā duōrā, puōny, thop tēthā loaac, kiē lat dueeri nhiam Kuoth (**Ē-lō-ḡim**).

Pal dera duņ ram kēl kiē buōn. Pal dera jōw mi liēņke kiē ke biēt. Yawē min kule tää riāāt, ē Ram mi la liņ pali nēni ke (**1 Kuari 9:3, Diit 34:15, Mēth. 7:11, 1 Joon 5:14-15**).

Kāāndan ē Jen ram min roņ ke nyiethni kā ḡiic mi pel rey ḡāani diaal. Jen (Yacua) cē pal ke ḡuath ti ḡuan amāni Bonyde kir Jōrden.

Tääme mee ca ney ti ḡuan buōny, cūē tuōķ en ḡōō ca Yacua buōny bā kā cūē pal ē cu nhial rō lēb, **Luk 3:29**. **ḡāc niē:** En lāb nhial ke rō liēņ je bō i, *ē cuōb kā tin cī tuōōķ loēni naath*.

Cu Yacua pal mee cöl ε *ney tee ba dey ben kuir* (Ji kōar ε), **Luk 6:12**; cu taa puanyde rō ger, **Luk 9:29**; Jiath loacde kä Geth-tha-mani, **Luk 22:39-46**; amäni puotde jiath (/ciε jiath mi gēer/riew), **Luk 23:46**.

Pal ca Ciande guathni diaal amäni kōn bā bane tā ke car mi cetke nō.

Ney ti nuan ti nath ke riäät bay-bolä, ci ke tā njac ke pal in ca gōr kä **Mēth. 6:9-13**, min cōal ke bō i **“Pal Kuar.”** (Guic **Luk 11:2-4**).

Ŋjac niε bi kōn yik pal **“ke cianj mi cetke ne.”** /Ciε xōō bane ketni je ε la pal, dun de xōō bane guōrni luot palä cetke min ca gōr.

Cu Yacua pal:

Guara min tā Nhial ๑

Bane njac en xōō Yawe ε Guandan, kä cetke gaatke, bi kōn tā luth ke Je. Ciε ε kä Nhial in diokdien, min tää luaj ruicä yieekä Cakde. **Jen tee thin ni cianj kä njac ε kōn.**

A Ciötdu Luothke

Ciötde ni Yawe ca lēy golä ke Jen kārōa. Tā ni Jen ke ciöt emō kārōa, kä ε Jen ciötde min göör ε xōō ba jaa tiem ke Je pany. Bane Je tit ni goa ke ciöt dan ke Je ni luthä. /Ci kōn cānj lōnjä dää tit ε goa mi ci kōn Ciötde rōm/nhök. Kä /ci kōn Ciötde dää káb bō ε la mi rēl rō mi ci kōn ε cöl ni Ciötdä de.

A Kuäru bee, ε min gööri latke wii-muōcn cetke min latke je Nhial

Nenε ε thiec ke kui benä gatde ni Yacua MethiYah kene yieth Kuäräde piny wii-muōcn. ε nyok, ε thiec ke kui gatde ni Yacua ke xōō be ruc ke keet yiäthä (**Nyuuth Yacua 2:26-28**). Jen be nuot Yawe diaal ja wä lät mi wee ruc.

Cānj lōnjä ke nin timä amäni nuot dan wäl ba ke rōm/nhök piny ruicä Yacua.

Käm ni kō miethda wal ε cāŋ ɔ ke cāŋ ɔ

Ɛ thiec mi thiak en xöö bane tin göörne jāk en cāŋ ɔ. /Cie tin roonkon, dunde xöö ke tin göörne...

Päl ikō jiäk kō cetke min pal ke ney tin lat ke kō kä jiäk ikä

Bane ney tin ci thiec päl ikä, kä bane ney tin ci rō luoc piny kä ca rō woc rey ciɛŋni nyuɔɔni päl ikä bō. Ino, ba kon cu päl ikä ke ciaaŋ mi cetke nō mi canε rō rit.

Ɛ Kuäru, ke Buomdu amäni Puony mi doraar

Canε nac en xöö Yawe tee ke Buom keliw kä Tek ε ε thil päk.

Titi ke ken luɔɔtni palä tee ci Yacua Käändan ke kam Ji kōar ε, tin nyuth kon taa in dene ben thiääkä Yawe ke je.

Bi kon Yawe dhil nac ke nhiam en xöö ε Guandan in tä Nhial kä bane Ciötde ni Yawe nhok ε la mi goa, mi ca lëy golä kä rel rō.

Bane dhil nac en xöö ke kon *Neeke ti nathke*, gaat kene nyier ti tä ke luth. Nono luäk ε kon ke xöö dene tää *car mi goa* ke thiec dan ke **Kuär in Diit**.

Canε tää nac kä **Mëth. 6** en xöö dene lät ti gow lat ε cāŋ tä raan guathde kārōa, /cie xöö ba nen ε naath min ku ruac Yawe je le col i *kuoth karä*. Guandan nac ε lockon kene cärkon.

Pal be yik ciak ε /ca bi lat ke kui kä xöö be loc neni tin lieŋ ke je teth.

Pal ram kel goa ε elon guath in tii kārōadu. Pali kon bi ken ε tee kä bane tä nath rey muonādan ke Yawe, kä pal ke radiew amäni tele-bicin /ce goa.

Pal kēël

Pal ni ciaŋ la kam ke ni je duol ji nāthä, ke xöö cetke puony, bi ken yik tä mat ke car kel kene loc kel. Puol ce ji kor-nith com en xöö dä ke ruac ke nac mi goa ke kui cubä loaac ε /cie xöö dä ruac ni ken ke jiom (**1 Kor. 14:9**). Puol lotde ni (**bäth 16**) ε la pal kēël bunä ke xöö däa liäaŋ **Amin** kule lar.

Ke run ti kur, Pal ji Juudh la nan je ke taa in ca goar rey buok palädien. A cän mi kuen naath pal emo rey buokdien, ke pali ti gor naath ke. Bok Din Deeybid e jen guaath in goa in tä njic palä thin, kä mi kuen ji njähä je keel la matde puony keel rey pali, thiecnj (lanj), puonyj, kene lär tethä loaac Yawe.

Mi ci ji njähä ro dol keel ke Cjöt Yacua, la buom mi diit e tä thin en wini, ke xöö ci ke cär kien kene tin goor ken ke mat e la kel.

Nyoak xa je lär yiε i, mi ci ney dan rew kie diok kä yiε mat ke thiec kä duor, ba lätkä ke e Guar in tä Nhial. Ke xöö guath e ci ney dan rew kie diok ro dol thin o ke Cjödä, bä tä reydien, Mëth. 18:19-20.

Pal matdä ruac in pay tuok, /thile ram thop je golä eni Guandan in tä Nhial käröa.

Thaj naath roam ke xöö Lät Jaakni 7:59-60 i nyoth e ni pal Ithi-ben mee bok ke je. Ke thuok, Ithi-ben nyoth e ni koc loaac ke thiecdε ke päl ikä neni tee bok ke je. Ke neme, cuε guorni koc loaac Yacua kä päl ikä neni tee nak ke Je, Luk 23:34.

Kee MethiYah

Rey waregakni ke, cu Puol e lat en xöö, ba lär tethä loaac kam Yawe "kee Yacua MethiYah."

Pal ba kam Yawe ke Cjöt MethiYah (Joon 14:13; 15:16; 16:23). Nene nyoth eni xöö, ci kon *Muc mi thil diw* ke Gatde ni Yacua nhok.

/Ci kon muc läayni le nöön, dunde xöö wä kon thiäkä Yawe kä thop kon Muc puonyä Je ni cian, min kula kuëε (dow) (ruääth, Xocä 14:2) min la liak thukni kon (Xëbiru 13:15).

Ŋäc nie en xöö bääth emo ce lar i banε liakdan thop Cjöt Yawe. Bi kon e col ke Cjötde kä banε Je lat kie Carne en Cjöt Timäde ni Yawe mee ce nyuoth kon.

Cjötdu ke Je ni Cjödä de, e kel mi goa mi nyoth ni xöö näc i Je.

Ci kon Yawe näc en xöö e Guandan in tä Nhial kä not kon ke wä nhiam ke xöö däa kon e Ith-ra-el yieekä.

Yacua e Jen Bööth Palä dan in Diit min la lanj Yawe ke kujdan. /Ci kon bi le dhil not ke thop mucni läayni, ke xöö nhokdan ke Riεm Yacua ee ca wuoth piny nhok e

kön ben thiäkä Yawε ε joc. Bä kön Nhiam Yawε ke riem Ruath dëäl, **Yëbiru 4:14-15**.

Tä kön ke **nuäl** mi gäy naath ke Yacua, ke yöö ε Jen ram in tä kam nath ke Yawε ke Mat ruac in göa ni Jen min ca yiath piny ke **Yäc ti göw ni ken**, **Yëb. 8:6b**.

Täni **Duöp kel** mi ca lëb kön thün min banε ben thiäkä Guandan in tä Nhial ke je, kä cetke min canε latni wän, Duöp emö jek je **keε Yacua Gatde!** (**Jöön 14:6**).

Duer kön ca ke lak jöör ke nhokdan ke lia Yacua min la Käändan kenε bonydan ke Ciötde min kän naath ni Yacua.

/Thil ε kan kä radadien, kä /thil ε Ciöt wii-muöön mi ca kam naath mi bi naath dhil kän, **Lät Jaakni 4:12**.

Pal ε muöñ ke Yawε min la Kuär yöaa keliw. Palan jak ke je kä lotde rö ke lia Gatde ni Yacua kenε jiecde lith.

Ke nhokdan ke Riem ee ca wuöth piny kenε bonydan ke Ciötde, ca dueerkön lak jöör, kä ci kön cua dhoolke kenε nyiäake ti ce nöön rö.

Yiëë min kula Buöm in bee kä Yawε kä ca le ben nyuak ε Gatde, gan ε kön rey thuökni cetke yöö ci kön ciöt Yawε ke kön nhök ni luthä en yöö däa kön ε kuic kä Duol ε.

Pal ε **BAŋ**, kä ε jen latdan ε joc.

Loc ε: **Elder Din Këk Teny**